

Врз основа на член 55 став 1 од Законот за организација и работа на органите на државната управа („Службен весник на Република Македонија“ бр. 58/00, 44/02, 82/08, 167/10 и 51/11 и „Службен весник на Република Северна Македонија“ 96/19 и 110/19), како и врз основа на член 22 и член 25 од Законот за средно образование („Службен весник на Република Македонија“ бр. 44/1995, 24/1996, 34/1996, 35/1997, 82/1999, 29/2002, 40/2003, 42/2003, 67/2004, 55/2005, 113/2005, 35/2006, 30/2007, 49/2007, 81/2008, 92/2008, 33/2010, 116/2010, 156/2010, 18/2011, 42/2011, 51/2011, 6/2012, 100/2012, 24/2013, 41/2014, 116/2014, 135/2014, 10/2015, 98/2015, 145/2015, 30/2016, 127/2016, 67/2017 и 64/18) министерот за образование и наука донесе скратена наставна програма по наставниот предмет **Турски јазик и литература** за прва (I) година на средното гимназиско образование за учебната 2020/21 година.

MAKEDONYA EĞİTİM VE BİLİM BAKANLIĞI
EĞİTİMİ GELİŞTİRME BÜROSU

LİSE EĞİTİMİ

TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI

KISALTILMIŞ ÖĞRETİM PROGRAMI

I SINIF

ÜSKÜP, Ağustos 2020

1. Giriş

Türk dili ve Edebiyatı dersi için kısaltılmış öğretim programı – Orta öğretim lise eğitiminin I (birinci) sınıfı için **Türk Dili ve Edebiyatı**, öğretim programına göre düzenli olarak gerçekleştirilen bu konu ile ilgili öğretim programı tarafından sağlanan ve beklenen sonuçlara dayanmaktadır.

Kısaltılmış program, 159 öğretim günü içinde gerçekleştirilmesi gereken belirli konuları ve öğretim birimlerini belirler. Yürürlükte olan olan programda belirlenen haftalık ders fonlarını, yani bu konu için kısaltılmış programda haftada öngörülen dört ders dikkate alınmalıdır. Kısaltılmış öğretim programındaki eğitim alanları: **Kompozisyon (İletişim) , Dil ve Edebiyat alanlarına** eşit olarak bölünmüş **128** dersi sağlamak gerekmektedir.

Özellikle vurgulanarak söylenmesi gereken şey şudur: kısaltılmış programda öğretim birimlerinin planlanması ve gerçekleştirilmesinde öğretmen, yürürlükte olan öğretim programında belirlenen hedefler / beklenen sonuçlar, belirli kavramlar, yöntemler ve faaliyetler tarafından yönlendirilir.

2. Konulara ve Öğretim Birimlerine Genel Bakış

S. No.	KOMPOZİSYON (İLETİŞİM) <u>Öğretim birimleri</u>	Gerçekleştirilmesi için önerilen ders sayısı
1.	KOMPOZİSYON (İLETİŞİM)	5
	Kompozisyon Kavramı-Tanımı	
	Günlük Hayatımızda Kompozisyon	
	Dil ile Yapılan Kompozisyon	
	Birikim Nedir? Birikim Kazanma yolları:Dinleme, Gözlem, Deneme, Tecrübe	
2.	SÖZLÜ İFADE (ANLATIM):DİNLEME VE KONUŞMA	12
	Duyuma, Dinleme Arasındaki Fark	
	Birikin Kazanmada Dinlemenin yeri	
	Dinleme çeşitleri	
	Dinlerken Not Alma	

	Anafikiri Kavramaya çalışma	
	Dinleyenin Dikkatini Devamlı Canlı Tutması	
	Soru Sorma	
	Niçin Konuşuyoruz	
	Konuşmada Başarılı Olmanın Kuralları;	
	Konuşurken yapılan yanlışlar	
	Günlük Konuşmalar	
	Konuşma Uygulamaları	
3.	YAZILI İFADE (ANLATIM) =YAZMA	14
	Tarih,Kültür,Bilim ile yazının Bağlantısı ve yazmanın önemi	
	Niçin yazarız	
	Kelime ve Kelime Grupları	
	Cümle	
	Konu	
	İfade Yolları	
	Paragraf	
4.	YAZILI YOKLAMA	4
	İki yazılı yoklama (bir ders hazırlık ve bir ders gerçekleştirme)	
	Bu öğretim alanın gerçekleştirilmesi için toplam ders sayısı:	35

S. No.	DİLBİLGİSİ	Gerçekleştirilmesi için önerilen ders sayısı
	<u>Öğretim birimleri</u>	
1.	ÇEŞİTLİ YÖNLERİYLE DİL	2
2.	DİLBİLGİSİ	
	SESBİLGİSİ (FONETİK)	11
	Ses	
	Ünlüler ve Ünsüzler	

	Hece ve Hecenin yapısı	
	Ses Olayları	
	Ses Uyumu	
3.	ŞEKİL BİLGİSİ (YAPIBİLİM, BİÇİMBİLİM, MORFOLOJİ	16
	Kök	
	Ek	
	Yapım Ekleri	
	Çekim Ekleri	
	Yardımcı ünlü ve ünsüzler	
	Yapı Bakımından Kelimeler	
4.	YAZIM (İMLÂ) VE NOKTALAMA İŞARETLERİ	6
	Yazım (İmlâ)	
	Noktalama işaretleri	
	Bu öğretim alanın gerçekleştirilmesi için toplam ders sayısı	35

S. No.	EDEBİYAT VE LEKTÜR <u>Öğretim birimleri</u>	Gerçekleştirilmesi için önerilen ders sayısı
1.	EDEBİYAT İNSAN VE TOPLUM	1
	Öğrencinin kazanması gereken ayrıntılı bilgi ve beceriler: Edebiyat kavramını kavrayabilmeli- Edebi eserini tanımlama ve özelliklerini kavrayabilmeli; Edebiyat tarihini ve önemini kavrayabilmeli; Dil-Kültür-Edebiyat ilişkisi- Bu üç unsur arasındaki ilişkiyi kavrayabilmeli;	
2.	TARİH İÇİNDE TÜRK EDEBİYATI	1
	-Türk Edebiyatının devirlere ayrılmasında kullanılan kıstaslar Türk Edebiyatının Devirleri: İslâmiyet öncesi Türk Edebiyatı	

	İslâmî Devir Türk Edebiyatı Batı Etkisinde Gelişen Türk Edebiyatı	
3.	EDEBİYATTA İFADE (ANLATIM) TARZLAR	7
	Sözlü ifade (Anlatım)	
	Yazılı ifade (Anlatım) Nazım Nesir	
	- Sözlü ve yazılı ifade tarzlarını kavrayabilmeleri;	
4.	MANZUM ESERLER	15
	Nazım	
	Şiir ve Unsurları Şiirin Şekil özellikleri Muhteva unsurları Ahenk unsurları Dil ve uslûp	
	Batı Etkisinde Gelişen Türk Edebiyatı	
	Tanzimat ve Sonrası Devri Türk Edebiyatında Manzum Türler	
	Halk Edebiyatında Manzum Eserler Halk Edebiyatında belli başlı nazım şekilleri (mânî, türkû, koşma, semaî, ilâhî v.b.)- Hece ölçüsü ve özellikleri Halk Edebiyatında manzum türler: Ananî Halk Edebi Türk Şiiri; Dini-Tasavvufî Halk Edebiyatı Aşık Tarzı Halk Edebiyatı Türk Şiiri	
	Klâsik Türk Edebiyatı 1-Klâsik Türk Edebiyatında Başlıca Nazım Şekilleri: Kuruluşları yönünden Konuları yönünden Aruz Vezni ve özellikleri	

	Klâsik Edebiyatta Bellibaşlı Nazım Türleri	
5.	MENSUR ESERLER	11
	Mensur eserlerde şekil, konu ve muhteva unsurları: Mensur eserlerde kelime ve cümle çeşitliliği, söz grubu, deyim ve ata sözünün ifadeyi zenginleştirmedeki rolü Mensur eserlerde ana ve yardımcı fikirler	
	Türk Edebiyatında Mensur Eserler: Hikâye (öykü) Roman Tiyatro Gezi (Seyahat) Deneme Hitabet	
6.	TARİH İÇİNDE TÜRK EDEBİYATI	3
	Türk Edebiyatının devirlere ayrılmasında kullanılan kıstaslar Türk Edebiyatının Devirleri	
	İslâmiyet öncesi Türk Edebiyatı	
	İslâmi Devir Türk Edebiyatı	
	Batı Etkisinde Gelişen Türk Edebiyatı	
7.	İSLÂMİYET ÖNCESİ TÜRK EDEBİYATI Sözlü Eserler Yazılı örnekler:	3
8.	DÜNYA EDEBİYATI	5
	Dünya Edebiyatının ilk Eserleri (Destan örnekleri) Eski Yunan Edebiyatı Homeros	
9.	Avrupa Edebiyatında Hümanizm ve Rönesans	4
	Dante Aligheri	2
10.	ESKİ TÜRK TİYATROSU	2

	İlk Eserler	
12.	LEKTÜR	6
	Halide Edip Adıvar(Sinekli Bakkal	
	Sofokle(Antigona	
	Bu öğretim alanın gerçekleştirilmesi için toplam ders sayısı	58
	Üç öğretim alanın ders sayısının TOPLAMI:	128 (35+35+58)

3. Didaktik Öneriler

Birinci sınıf için orta lise eğitimi için **Türk Dili ve Edebiyatı** öğretim programı, koşullara göre daha az sayıda öğretim günü ile öğretim ihtiyaçları ile uyumlu hale getirilerek üç öğretim alanına ayrılmıştır. Dilbigisi alanın temel olarak doğru dil formülasyonları ve modern Türk dilinin dilbilgisine saygı gösterilerek iletişim becerilerini sözlü ve yazılı olarak uygulamalıdır. Dil öğretim birimlerini öğretirken, öğrendiğiniz kuralları tanıyacakları ve doğru ya da yanlış kullanımı görecekları sanatsal olmayan metinler gibi farklı fonksiyonel stiller kullanın ve böylece kurallara müdahale edeceksiniz. Bu tür metinler aracılığıyla, benimsenmesi planlanan yazım kuralları için sınıfları gerçekleştirebileceksiniz (yazım kuralları her ders pratik olarak kabul edilmesine rağmen). Dil ile ilgili içeriğini öğrenirken modülleri uygun konularla bağlamanız gerekir. İlk derste tanıtımında/sunumuna dilin bir işaretler sistemi olarak iletişim için kullanın ve pratik olarak bu konuyla ilgili kavramları gösterin, uygulayın. Noktalama işaretlerini ve imla kurallarını yeri geldikçe her derste uygulayın fakat bu konular için belirlenen derslerde kuralları vurgulayın. Fonetik bölümünü gerçekleştirirken, yazımla bağlantı kurun, nazım sözleri ve fonolojik / fonetik olarak adlandırılan etkileyici araçlarla bağlantı kurun ve bunları kavratmalıyız. Bazı sözcükler, kavramlar/deyimler, atasözleri ve kategorileri olan bölümler, şiirsel eserlerin analizi ve yorumu ile nesir eserlerin analizi ve

yorumları ve ifade araçlarıyla ilişkilendirilebilir. İsim grubunu ve cümleyi dersin tekrarlamak istediğiniz bölümüne ekleyin ve o parçayı daire içine alıp işaretleyebilirsiniz, cümle Dilbilgisi alanındaki içerik çalışmasının sonuna bırakılabilir.

Edebiyat öğretim alanının içeriğini beklenen sonuçlara göre ayarlayın ve öğrencilerin okuma, anlama ve yorumlama yapabileceğiniz, sanatsal ve sanatsal olmayan metinler üzerinde pratik yapma bilgisini kazandıracağınız içeriği elde etmek için başarı değerlendirmesi standartlarını birbirine bağlayın.

Aslında, Edebiyat eğitim alanı, türetilmiş öğrenme sonuçları aracılığıyla, öğrencilerin metin türlerini bulmasını, tanımasını ve sınıflandırmasını, bunları lirik, destansı veya dramatik olarak yorumlamasını ve değerlendirmesini ve tanınabilir öğelerini aramasını gerektirir. Ayrıca, metinlerde sadece olaylar, zaman ve yer hakkında bireysel gerçekleri ayırt etmede değil, aynı zamanda karakterlerin bilgi ve nitelikleri, üslup araçları, çağın üslubunu veya üslup yönünü gösterecek unsurları da tanıyacak bilgileri tanımalıdırlar. Bütün bunlar, belirli bir kültürde, zamanda ve insan düşüncesi ile sanatının ve ona karşı tutumun gelişiminin bir bölümünde bir metnin genel ve geniş bir şekilde anlaşılması için bir fırsat verecektir. Mevcut programdaki lirik unsurları incelerken daha üslupsal ifade biçimleri listelenirken, bu programda liriklere ayrılan dersler içinde hemen öğretilmeleri beklenmez, ancak bunların bir kısmı ilkokulda öğretilir, aynı zamanda edebiyata adanmış her derste, okunan ve yorumlanan eserde mevcut olanlardan bahsedilecektir.

Mevcut (yürürlükte olan) programın pratik-profesyonel iletişime atıfta bulunan kısmı, özel talimatlar ile ödev verilerek gerçekleştirilebilir, bu nedenle onlar için özel sınıflar planlanmaz.

Programın bu kısaltılmış versiyonunda gerçekleştireceğimiz tüm dersler sayesinde, öğrencilerimizin her zaman gelişimlerini sağlayacak en önemli iki yetkinliği öğrenmelerine yardımcı olmak için: ana dillerinde sağlam iletişim ve nasıl öğrenileceğini öğrenmek.

Derslerin gerçekleştirilmesi için önerilen yöntemler ve teknikler - gerçekleştirme için zaman almayan, ancak etkili olan teknikleri / yolları kullanın, böylece hareketin olacağı bir ders alacaksınız ve yine de sentez için zaman alacaksınız.

Not: Program ve alt program alanlarında sınıfların kullanımı için belirtilen ders fonu sadece bir öneridir. Her öğretmen, kısaltılmış öğretim programın gerçekleştirdiği şartlara ve öğrencilerin imkanlarına göre, ihtiyaca göre bağımsız olarak (gerektiğinde ve fazla değişikliğe gitmemek şartıyla) program alanlarına ve alt alanlara göre derslerin fonunu belirleyebilir. Bu program kesinlikle 159 günde 128 ders saati gerçekleştirilmelidir.

Yöntem ve Teknikler

İnternet üzerinden (Uzaktan eğitim, onlin) yapılacak eğitim yöntem ve teknikler başta mevcut (yürürlükte olan) öğretim programdaki yöntem ve teknikler olmak üzere zaman, mekan ve koşullara uygun olmasına dikkat edilmelidir.

4. Öğretim kadrosu için normatif

Kısaltılmış öğretim programı, öğretim kadrosu normuna göre bir öğretmen tarafından mevcut (yürürlükte olan) öğretim programında verilen konuları gerçekleştirebilir.

Скратената наставна програма по наставниот предмет **Турски јазик и литература за прва (I) година на гимназиско образование** ја утврди

Бр. 12-8424/155

16.09.2020

Министер за образование и наука
Мила Царовска